

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Висш адвокатски съвет
Изх. номер 699
..... 07.04.2015г.
ул. "Калоян" 1А

ДО

**КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ
ВЪПРОСИ НА
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ
ЧРЕЗ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
ГОСПОДИН ДАНАИЛ КИРИЛОВ**

СТ А Н О В И Щ Е

**НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ
СЪВЕТ**

ОТНОСНО :

**ПРОЕКТ ЗА ЗАКОН ЗА
ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ
КОДЕКС 554-01-63/ 31.03.2015 г.**

Уважаеми госпожи и господа народни представители,

С предложения законопроект се възлага на органите на досъдебното производство и в изключителни случаи на главния прокурор да предотвратяват умишлено престъпление или друго общественоопасно деяние чрез изземване на средства, спиране на финансови операции или сделки, като правомощията на прокурора са без съдебен контрол.

Предложенията са напълно неприемливи.

Те са противоконституционни и противоречат на Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС).

Съгласно чл. 127 от Конституцията на Република България (Конституцията), прокуратурата ръководи разследването или разследва сама, привлича към наказателна отговорност и поддържа обвинения, има редица функции и по изпълнение на наказанията. Прокуратурата не предотвратява престъпленията. Задълженията за това са възложени на Министерството на вътрешните работи чрез оперативно-издирвателната дейност- чл.8 от Закона за министерството на вътрешните работи (ЗМВР) и чрез превантивната дейност-чл.30а от ЗМВР , както и на ДАНС (чл.128 ЗДАНС).

Съображенията да настояваме проектозаконът да не бъде приеман са следните :

1. С ал.1 на новосъздавания член 203а НПК се вмения на органите на досъдебното производство задължение да вземат мерки за предотвратяване на всяко умишлено престъпление или друго общественоопасно деяние. Съгласно чл. 192 НПК досъдебното производство включва разследването на престъпления и действията на прокурора след приключване на разследването. Т.е органите на досъдебното производство работят само по умишлени престъпления от общ характер¹ и само след като деянието е вече извършено- т.е за неговото разследване, а не за предотвратяването му. Отделно от това органите на досъдебното производство не могат да работят дори когато е извършено умишлено престъпление от частен характер, тъй като то стои извън тяхната компетентност. И след като делата от частен характер са извън компетентността на органите на досъдебното производство, то те не могат да имат и правомощия да предотвратяват деяния, преследвани по частен ред. Функциите и задачите на органите на досъдебното производство са напълно различни от това, което им се възлага с проекта и предложеното изменение изобщо не държи сметка за тяхната специфика.

Органите на досъдебното производство не могат да имат никакви функции и задължения при другите общественоопасни деяния, които не са престъпления, защото както се посочи по-горе, те разследват само извършени престъпления и то от общ характер. Общественоопасни деяния, които не са престъпления не могат нито да се разследват, нито да се предотвратяват от органите на досъдебното производство. Превантивната дейност по отношение на тях е възложена на структурите на МВР чрез чл.30а от ЗМВР.

Напълно неприемлива е хипотезата, че предотвратяването ще касае онези престъпления и общественоопасни деяния, за които има основание да се предполага, че ще бъдат извършени. Подобна правна формулировка

¹ Вж. чл.191 от НПК .

е неиздържана. Тя не съдържа данни за фактическите основания на това „предположение“ и в нея липсва всякаква яснота. Така, както присъда не може да почива върху предположения, така и всеки акт на държавна принуда, насочен към предотвратяване на престъпление, трябва да почива на убедителни доказателства, а не на предположение. Органите на досъдебното производство не могат да боравят с предположения, тъй като основен принцип в наказателния процес е презумпцията за невиновност (чл. 16 НПК) и задължението за вземане на всички мерки за разкриване на обективната истина (чл. 13). Въз основа на предположение не могат да бъдат предприемани никакви ограничителни мерки.

2. Недопустимо е „временно изземване на средствата, с които би могло да се извърши престъплението“ да се осъществява по реда на чл.161, ал.1 и 2 НПК. Текстът на чл.161, ал.1 и 2 НПК е приложим само за образувано вече досъдебно производство и е насочен към събиране и запазване на доказателства в наказателния процес. По визириания в него ред не могат да се отнемат вещи въз основа на хипотези.

Няма обяснение защо се въвежда такъв текст в НПК.

В нормите на чл.80-84 ЗМВР са предоставени достатъчно правомощия на органите на МВР да изземват вещи с превантивни цели. Прави впечатление, че правомощията по чл.83 ЗМВР са свързани с предотвратяване на предстоящо или започнало **тежко** престъпление, докато предлаганите с оспорваните изменения текстове касаят **всяко умишлено престъпление**, дори нетежко по смисъла на чл.93 НК и дори такова от частен характер като обида, клевета, лека телесна повреда и др. Ако такава е била волята на вносителите на предложението, то очевидно от органите на досъдебното производство ще се очаква да предотвратяват всяко умишлено престъпление или административно нарушение, което е задача непосилна, предвид невъзможността да се справи с нея дори системата на МВР с огромния си персонален, технически и финансов ресурс.

3. С ал. 3 от текста се въвежда възможност главният прокурор да спре финансова операция или сделка с имущество за срок до 48 часа.

Текстът е напълно неясен. Липсва дефиниция на понятието „в изключителни случаи“. То е предоставено изцяло на преценката на главния прокурор. Следва да се има предвид обаче, че в НПК и ЗСВ практически няма контрол върху актовете на главния прокурор, освен ако не са с такъв предмет, който да подлежи на съдебен контрол. В случая, с оглед текста на ал.4 от чл.203а съдебният контрол е изключен. Това създава възможност за субективна, безконтролна и неограничена преценка на главния прокурор кой случай е изключителен и кой не. При това неговите действия във

времето не са конкретизирани. Неясно е дали 48 часа текат от сделката или от узнаването ѝ. Ако сделката е вече осъществена, тя не може да бъде спряна.

Липсват мотиви защо е необходимо такова правомощие на главния прокурор. В определени случаи законодателят е дал възможност за подобно „спиране“ на сделки и то е по чл. 12 от Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП). Регламентацията там е доста по-конкретна и съдебният контрол е задължителен. Възлагането на неясни правомощия по спирането на сделки на главния прокурор би могло да бъде индиция, че оторизираните със ЗМВР, ЗМИП и ЗДАНС структури не работят и техните правомощия следва да се насочат към прокурора.

Концентрирането на правомощия по спиране на сделки в ръцете на главния прокурор, без съдът да се произнесе по тяхната законност не посреща стандартите на ЕКПЧОС по отношение ограничаването на правото на собственост. С решението по делото *Злинсат, Спол, С.Р.О срещу България*, (Жалба по. 57785/00, Решение от 15 юни 2006), ЕСПЧ потвърждава приетото по делото *Асенов и др. против България*, че прокуратурата не е съд или орган, изпълняващ съдебни функции и че е необходимо съгласно чл. 6 § 1 при определяне на гражданските права и задължения, решенията, вземани от власти, които сами не изпълняват съдебни функции да подлежат на последващ контрол от съдебен орган, имащ пълната юрисдикция. Дори когато прокурорските постановления могат да се обжалват пред висшестоящия прокурор, то висшестоящият прокурор се явява неделима част от същата централизирана система под управлението на главния прокурор. В тази връзка ЕСПЧ сочи в § 77 от решението: „Съдът отбелязва, че той е констатирал, макар и в различен контекст, че подобни жалби пред различни нива на Прокуратурата не са ефикасно средство по смисъла на Член 13 от Конвенцията, тъй като те са, *inter alia*, йерархични (виж *Djangozov v. Bulgaria*, no. 45950/99, § 56, 8 юли 2004; и *Osmanov and Yuseinov v. Bulgaria*, nos. 54178/00 и 59901/00, § 39, 23 септември 2004). Освен това, изглежда, че при апелативната процедура не присъстват надлежните процедурни гаранции (виж параграф 42 по-горе; и *H. v. Belgium*, цитиран по-горе, пар. 35, § 53).”

И още: „Постановленията, разпоредяващи прекратяване на приватизационния договор и евикция на фирмата-жалбоподател от хотела са направени от Софийска градска прокуратура по собствено усмотрение. Тогава, тя, при упражняване на правомощията си по Член 27 § 1 от ГПК, повдига гражданско производство срещу компанията, като иска анулиране на същия приватизационен договор (виж горните параграфи 8, 15 и 18). Следователно, тя трудно би могла да се приеме като достатъчно безпристрастна за целите на Член 6 § 1 (виж *mutatis mutandis*, *Procola v. Luxembourg*, решение от 28 септември 1995, серия А по. 326, р. 16, § 45). Същото важи за по-висшите нива на Прокуратурата, които са потвърдили постановленията и, впоследствие, са действали срещу фирмата жалбоподател в производствата пред Софийски апелативен съд и Върховен касационен съд (виж горните параграфи 23 и 24). Простият факт, че прокурорите са действали като защитници на обществен интерес, не може да се счита за даващ им съдебен статут или

статут на независими и безпристрастни страни (виж, *mutatis mutandis*, *Merit v. Ukraine*, no. 66561/01, § 63, 30 март 2004).

Относно възможността на прокуратурата да прилага нормите на бившия чл. 185 § 1 от НПК и Член 119(1)(6) от Закона за съдебната власт от 1994, които визират случаи на необходимост от конфискуване на вещи, които биха могли да послужат за извършване на престъпление от общ характер или е налице намерение да се използват за противозаконни действия, ЕСПЧ отбелязва:

„Гореспоменатите законови разпоредби са използвали особено неясна формулировка (виж горните параграфи 37 и 38), което прави почти невъзможното да се предвиди при какви условия компетентните прокурори ще решат да действат и какви мерки ще предприемат, без независим контрол, в случай, че смятат, че е възможно извършването на престъпление. Вярно е, че много закони неизбежно са формулирани с термини, които до по-голяма или по-малка степен, са неясни и чиято интерпретация и прилагане са въпрос на практика. Обаче, не е докладвана съдебна практика, интерпретираща и изясняваща точния смисъл на спорните разпоредби, вероятно по повод на невъзможността за съдебен преглед на прокурорски постановления като разглежданите (виж горните параграфи 41 и 43). В резултат, тези правила, които изглеждат са с общо приложение, служат за обща рамка, даваща на прокуратурата пълна свобода на действие по начин, какъвто сметат за подходящ, който в някои случаи може да доведе до сериозни и важни последици за правата на частни и юридически лица (виж параграф 39 по-горе). Тази свобода и съпътстващата липса на адекватни процедурни гаранции, такива като основни процедурни правила и, както вече бе констатирано от Съда, (виж параграфи 77, 78 и 81-83 по-горе), преглед от независим орган, и в резултат от това на неяснота и несигурност, обкръжаващи правомощията на Прокуратурата в тази област, водят Съда до заключението, че липсва минимална степен на правна защита, на която имат право физически и юридически лица според господството на закона в едно демократично общество.”

4. Поради изложеното по-горе, ал.4 от текста на чл.203а НПК, освен безсмислена е противоконституционна и в разрез с правото на справедлив съдебен процес по чл.6§1 от Конвенцията и в противовес с основанията за ограничение на собствеността по чл.1 § 2 от Допълнителния протокол № 1 към нея. Тя предвижда, че всички „останали” мерки подлежат на обжалване пред съответния първоинстанционен съд. Думата „съответен” не е конкретизация, тъй като за „съответен”, съд се говори при образувано досъдебно производство и преценка според нормите на подсъдността, кой е „съответния” съд. Тогава, когато мярката е „превантивна” и не е в рамките на образувано наказателно производство, понятието „съответен” няма адекватно съдържание и остава неясно. Единственото ясно е, че мерките по ал.1, 2 и 3 не подлежат на съдебен контрол, а „останали” на практика няма.

Предложените промени ще доведат до неоснователно ограничаване правото на свободно ползване на собствеността, по естеството си

нарушават основни принципи на справедливия процес и биха довели до множество основателни претенции за обезщетяване на претъпените от прилагането на текста вреди. По цитираното по-горе дело *Злинсат ,Спол, С.Р.О срещу България* присъденото обезщетение е в размер на 360 000 евро .

Предлагаме проектозаконът да не бъде приеман.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:**

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА

